

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Michala Mazance a soudců JUDr. Jana Passera a Mgr. Davida Hipšra v právní věci žalobce: **Občanské sdružení Záchrana krajiny,** se sídlem v Praze 4, U zeleného ptáka 12, proti žalovanému: **Ministerstvo životního prostředí,** se sídlem v Praze 10, Vršovická 65, v řízení o žalobě proti rozhodnutí žalovaného z 16. 8. 2010, čj. 564/500/10 21405/ENV/10, o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze z 14. 1. 2011, čj. 7 A 178/2010 - 15,

takto:

I. Kasační stížnost se zamítá.
II. Žalobce nemá právo na náhradu nákladů řízení.
III. Žalovanému se právo na náhradu nákladů řízení nepřiznává.

Odůvodnění:

I.
Dosavadní průběh řízení

[1] Žalobou podanou u Městského soudu v Praze brojil žalobce proti rozhodnutí žalovaného označeném v záhlaví tohoto rozsudku. Žalovaný jím k odvolání společnosti LE CASE, s. r. o. změnil rozhodnutí Krajského úřadu Středočeského kraje, Odboru životního prostředí a zemědělství tak, že odvolateli udělil dle § 56 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, výjimku ze zákazu škodlivě zasahovat do přirozeného vývoje ohrožených zvláště chráněných živočichů, a to v rozsahu uvedeném ve výroku rozhodnutí.

[2] Žalobce mimo jiné do žaloby zahrnul žádost o osvobození od soudních poplatků. Městský soud ji shora označeným usnesením zamítl. V odůvodnění uvedl, že vzhledem k poslání žalobce (zachování krajinného rázu, ochrana chráněných druhů apod.) patří mezi obvyklé formy jeho činnosti také účast ve správních a soudních řízeních. Poplatky spojené s takovými řízeními tedy představují obvyklé náklady spojené s aktivitami žalobce, jež se však žalobce snaží eliminovat uplatňováním nároků na osvobození od poplatků a vzhledem k dlouhodobém setrvávání ve stavu bez dostatečných finančních prostředků očekává kladný výsledek těchto žádostí. V popsaném postupu seznal městský soud rozpor se smyslem § 36 odst. 3 s. ř. s., resp. jeho zneužívání. Uzavřel, že přestože není pochyb o tom, že žalobce nemá dostatek finančních prostředků na zaplacení soudního poplatku, nelze mu přiznat dobrodiní citovaného ustanovení.

II.
Kasační stížnost

[3] Žalobce (stěžovatel) navrhl v kasační stížnosti uvedené usnesení zrušit a vrátit věc městskému soudu k dalšímu řízení pro nepřezkoumatelnost a pro rozpor s judikaturou kasačního soudu i Ústavního soudu. Namítal, že se soud dostatečně nezabýval majetkovými poměry stěžovatele, ale bez dalšího převzal závěry rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu vyslovené v usnesení z 27. 5. 2010, čj. 1 As 70/2008 - 74, a konstatoval, že stěžovatel dlouhodobě setrvával bez dostatečných finančních prostředků, ačkoliv jejich vynakládání je v souvislosti s vykonávanou činností obvyklé a nezbytné; takový závěr ale nebyl dle stěžovatele správný, neboť stěžovatel uhradil v řadě jiných soudních řízení řádně poplatky, avšak jeho momentální tíživá situace mu úhradu poplatku v nyní vedeném řízení znemožnila. Svoje tvrzení byl připraven prokázat v potvrzení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech, čestnými prohlášeními, případně výslechem, soud však jej k tomu nevyzval a neprovedl žádné dokazování. Stěžovatel měl za to, že je nutno při posouzení kasační stížnosti mít na zřeteli veřejný zájem na přezkumu žalobou napadeného správního rozhodnutí. Nepřiznání osvobození od soudních poplatků znamená podle stěžovatele odepření přístupu stěžovatele k soudu a je v rozporu se zásadou spravedlivého procesu, na níž je kladen důraz v judikatuře Ústavního soudu. Stěžovatel také tvrdil, že se v současné ekonomické krizi potýká s výraznými finančními problémy, je schopen získat pouze omezené zdroje z dobrovolných členských darů, jež jsou natolik nízké, že z nich nelze hradit soudní poplatky. Jako občanské sdružení nemá žádné příjmy ani jiné disponibilní finanční prostředky, jeho členové jsou důchodci nebo studenti.

III.
Posouzení kasační stížnosti Nejvyšším správním soudem

[4] Kasační stížnost není důvodná.

[5] Nejprve je třeba předeslat, že Nejvyšší správní soud shledal kasační stížnost přípustnou a projednatelnou, přestože stěžovatel nezaplatil soudní poplatek za její podání a není zastoupen advokátem; stěžovatel také ani na výzvu městského soudu nedoložil doklad o vysokoškolském právnickém vzdělání osoby, která za něj jedná. Podle ustálené judikatury není třeba trvat na zaplacení soudního poplatku za kasační stížnost ani na povinném zastoupení advokátem v řízeních o kasační stížnosti proti usnesení krajského soudu o zamítnutí návrhu žalobce na osvobození od soudních poplatků (srov. např. rozsudek z 24. 10. 2007, čj. 1 Afs 65/2007 - 37). Z toho vyplývá, že na přípustnosti kasační

stížnosti by nic nezměnilo ani to, pokud by za stěžovatele nejednal jeho pověřený člen, který má kvalifikaci stanovenou v § 105 odst. 2 s. ř. s.; nevyhovění výzvě k předložení dokladu o dosaženém vzdělání tedy není pro věc relevantní.

[6] Stěžovatel uvedl v žalobě, že je nezisková organizace, nemá žádné příjmy, nedisponuje žádnými vlastními finančními prostředky a neprovozuje žádnou výdělečnou činnost, nevlastní žádný majetek; veškerou činnost při ochraně životního prostředí a veřejných zájmů provádějí členové zdarma a na své náklady. Přestože klíčovou žalobní námitkou bylo tvrzení o pouze dočasné finanční indispozici, zopakoval stěžovatel v zásadě obdobnou argumentaci i v kasační stížnosti: stěžovatel se potýká s výraznými finančními problémy, jediný příjem představují dobrovolné dary členů, z nichž nelze soudní poplatky hradit.

[7] Tvrzení stěžovatele dostatečně potvrzují správnost závěrů, k nimž dospěl městský soud, a to přesto že „neprováděl dokazování“. Stěžovatel neuvedl (v žalobě ani v kasační stížnosti) nic, co by byť jen naznačovalo, že jeho finanční neschopnost je toliko dočasného rázu; naopak, pokud tvrdil, že nemá žádný majetek ani příjmy, členové poskytují pouze dobrovolné dary (nikoliv tedy pravidelné členské příspěvky), vyplývá z toho jednoznačně a bez jakýchkoliv pochybností, že stěžovatel neměl žádný stabilní zdroj příjmů, který by byl pouze dočasně oslaben.

[8] Pro úplnost lze poznamenat, že se stěžovatel ve svých tvrzeních neodchýlil od tvrzení předestřených v jiných řízeních vedených u kasačního soudu; např. ve věci označené sp. zn. 4 As 44/2010, stěžovatel v podání z 27. 1. 2011 uvedl, že měl aktuálně 4 členy (fyzické osoby), neinkasoval žádné roční členské příspěvky, nevybíral zápisné, neměl ani jiné příjmy, zejména odmítal sponzorské dary od podnikatelských subjektů, neboť by mohly ohrozit jeho nezávislost a důvěryhodnost, neměl žádný majetek, pohledávky ani závazky.

[9] Stěžovatel také argumentoval tím, že v jiných soudních řízeních poplatky zaplatil: toto tvrzení se soudu jeví jako účelové, neboť stěžovatel blíže neoznačil žádné z těchto údajných řízení, naopak je soudu z jeho úřední činnosti známo, že v několika řízeních stěžovatel žádal (neúspěšně) o osvobození od soudních poplatků pro nemajetnost. Ostatně např. v kasační stížnosti evidované pod sp. zn. 4 As 3/2011 uvedl stěžovatel zcela totožnou argumentaci, jež byla kasačním soudem pro nedůvodnost oslyšena. Kasační soud se v nyní posuzované věci nemá důvod odchýlit od závěrů uvedených v rozsudku z 28. 2. 2011, čj. 4 As 3/2011 - 85, v němž dospěl k závěru, že stěžovatel dlouhodobě setrvává bez dostatečných finančních prostředků ve smyslu výkladu § 36 odst. 3 s. ř. s., který provedl rozšířený senát ve shora citovaném usnesení: „*pokud právnická osoba vědomě uspořádá svoji činnost tak, aby dlouhodobě setrvávala bez dostatečných finančních prostředků, ačkoliv jejich vynakládání v souvislosti s vykonávanou činností je obvyklé a nezbytné, nelze takovou právnickou osobu zpravidla osvobodit od soudního poplatku dle § 36 odst. 3 s. ř. s.*“.

[10] Ve světle právního nahlížení rozšířeného senátu (v podrobnostech soud odkazuje na citované usnesení dostupné na www.nssoud.cz) má soud vzhledem ke zjištěním plynoucím z tvrzení stěžovatele v nyní posuzované věci a dále z úřední činnosti soudu (z obsahu spisů zejm. sp. zn. 4 As 3/2011 a 4 As 44/2010) za zjevné, že stěžovatel založil

vědomě své fungování na tom, že pro svou činnost nezajistil dostatek majetku (zdrojů financování) a veškerou činnost vykonávali členové a příznivci sdružení, tedy osoby od stěžovatele odlišné; z důvodu nulového majetku pak stěžovatel spoléhal na to, že od určitých pravidelných nákladů (poplatků spojených se správními a soudními řízeními) bude osvobozen. Takové jednání je zneužitím dobrodiní poskytovaného § 36 odst. 3 s. ř. s., podle něhož lze výjimečně osvobodit od povinnosti platit soudní poplatek osoby, u nichž je pro to dán vážný důvod.

[11] Nejvyšší správní soud proto dospěl k závěru, že usnesení městského soudu, které se převážně v právním posouzení opíralo o citované usnesení rozšířeného senátu, bylo správné a neprotiví se ani judikatuře Ústavního soudu; městský soud rovněž vyšel z dostatečných skutkových zjištění, zejména z tvrzení samotného stěžovatele, jež byla dostatečně komplexní a představovala úplný (a správný – pokud stěžovatel záměrně neuváděl nepravdivé údaje) přehled o majetkové situaci stěžovatele. Konečně nelze nic vytýkat ani odůvodnění napadeného usnesení, neboť jsou v něm dostatečně patrné úvahy, kterými se soud zabýval. Ze všech uvedených důvodů proto Nejvyšší správní soud kasační stížnost zamítl.

IV.
Náklady řízení

[12] O náhradě nákladů řízení rozhodl soud v souladu s ustanovením § 60 s. ř. s. Stěžovatel nemá právo na náhradu nákladů řízení, neboť ve věci neměl úspěch, žalovanému správnímu orgánu, kterému by jinak jakožto úspěšnému účastníku řízení právo na náhradu nákladů příslušelo, náklady řízení nevznikly.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně 9. srpna 2011

JUDr. Michal Mazanec
předseda senátu